

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF
POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

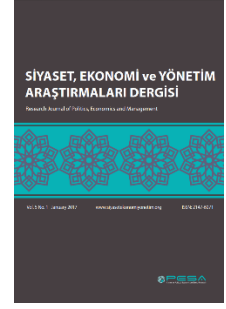
April 2017, Vol:5, Issue:2

Nisan 2017, Cilt:5, Sayı:2

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Finansal Gelişme, Finansal Yapı ve Gelir Eşitsizliği¹ *Financial Development, Financial Structure and Income Inequality*

Arş. Gör. Nurullah ALTINTAŞ

Sakarya Üniversitesi, SBF, İktisat Bölümü, naltintas@sakarya.edu.tr

Doç. Dr. Mustafa ÇALIŞIR

Sakarya Üniversitesi, SBF, İktisat Bölümü, calisir@sakarya.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

Article History:

Received 15 December 2016

Received in revised form 18 January 2017

Accepted 20 January 2017

Anahtar Kelimeler:

Finansal Gelişme, Finansal Yapı, Gelir eşitsizliği

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

Gelir dağılımında adaleti sağlamak her devletin ilgilendiği temel iktisadi meselelerin başında gelmektedir. Bu bağlamda finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki 1990'lerden günümüze artan bir şekilde tartışılmaktadır. Ampirik literatürde finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi ile ilgili birbirinden farklı sonuçlar ortaya konulmaktadır. Bu farklılığı ülkelerin finansal yapılarının aynı olmaması ile açıklayan çalışmalar söz konusudur. Çalışmada ülkelerin finansal yapıları Demircuc-Kunt ve Levine tarafından ortaya konulan finansal yapı endeksi ile 2000-2012 dönemi için oluşturulmuştur. 1990-1995 dönemi için tespit edilmiş olan finansal yapı endeksi değerleri baz alınarak bu iki dönem karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre gelir dağılımında adaleti sağlamada ileri düzeyde hukuk sistemi ile birlikte o ülke içi dinamikler göz önünde tutularak optimal bir finansal yapı oluşturulduğunda daha sağlıklı neticeler alınabileceği düşünülmektedir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 15 December 2016

Received in revised form 18 January 2017

Accepted 20 January 2017

Keywords:

Financial Development, Financial Structure, Income Inequality

© 2017 PESA All rights reserved

ABSTRACT

Providing the justice in income distribution is one of the basic economic issues that concern every state. In this context, the relationship between financial development and income inequality has been discussed since 1990s. Different results are presented in empirical literature regarding the influence of financial development on income inequality. There are some studies associating these differences with the fact that the countries do not have the same financial structures. In this study, the financial structures of countries for 2000-2012 period were formed with the financial structure index suggested by Demircuc-Kunt and Levine. The financial structure index determined for 1990-1995 period was used as a base and these two periods were compared. According the obtained results, it is thought that healthier results can be obtained in terms of providing the justice in income distribution when an optimal financial structure is formed by considering the domestic dynamics along with an advanced legal system.

¹ Bu çalışma Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat ABD'nda yapılan "Finansal Gelişme, Gelir Dağılımı İlişkisi" isimli doktora tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Finansal gelişmenin ekonomik büyüme üzerine etkisi gerek teorik gerekse uygulamalı literatürde oldukça yoğun bir biçimde yer almaktadır. Yapılan çalışmalar finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymaktadır (Levine, Loayza ve Beck 2000, Ang 2008, Abu-Bader ve Abu-Qarn 2008). Bununla birlikte dünyada özellikle başta gelişmiş ülkelerin hem bankacılık hem de sermaye piyasasını kapsayan finansal sistem ağırlıklı bir iktisadi yapıda bulunması, gelir dağılımı açısından da finansın öneminin vurgulanmasına ve bu alanda çalışmalar yapılmasına ihtiyaç doğurmuştur.

Nitekim bu dönemde finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında öncü çalışma yapan Greenwood ve Jovanovic (1990) finansal gelişme, gelir eşitsizliği ve iktisadi kalkınma arasında doğrusal olmayan(non-linear) bir ilişkinin varlığını orta koymuştur.

Öte yandan Greenwood ve Jovanovic, finansal gelişmenin, iktisadi kalkınmanın içinde bulunduğu aşamaya göre, gelir dağılımı üzerindeki etkisinin farklılaşığına dair önemli bir tespit daha bulunmuştur. Buna göre, iktisadi kalkınmanın ilk aşamalarında finansal piyasalara sadece yüksek gelir grubuna ait kesimler doğrudan erişebilmekte olması nedeniyle gelir eşitsizliğinin arttığını söylemek mümkünken, ilerleyen aşamalarda iktisadi kalkınmanın yüksek olduğu seviyelerde ise derinleşen finansal sisteme çok sayıda aktörün ve ajanın ulaşabilmesi ile eşitsizlik azalmaktadır.

Dolayısı ile finansal gelişmenin ilk aşamalarında gelir dağılımı adaletsizliğinin arttığı, finansal derinleşme ile birlikte söz konusu adaletsizliğin azaldığını ifade eden bu hipotez 'Ters U Eğrisi' olarak adlandırılmaktadır.

Greenwood-Jovanovic hipotezinin aksine bazı teorik çalışmalar (Galor ve Zeira(1993), Banerjee ve Newman(1993)) gelir dağılımı adaletsizliği ile finansal gelişme arasında negatif ve doğrusal bir ilişki olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Galor ve Zeira(1993) tarafından oluşturulan modelde firmaların iki periyotta değerlendirildiği ve nesillerin miras yoluyla bağlantılı olduğu kabul edilmektedir. Bu modelde finansal piyasalar gelişmemişken uzun dönemde zengin ve iyi eğitim almış ailelerin yüksek gelirli durağan duruma, fakir ve daha az eğitim almış ailelerin ise düşük gelirli durağan duruma yakınsayacakları böylece iki kesim arasındaki gelir farkının artacağı yani eşitsizliğin derinleşeceği ifade edilmiş olmakla birlikte finansal piyasaların gelişmesi ile birlikte fakir kesimin kredi imkanına ulaşabilmesinin önü açılacak böylece eşitsizliğin azalması söz konusu olacaktır.

Finansal gelişme ile gelir dağılımı arasındaki söz konusu ilişkinin yanında bir diğer önem arz eden durum ise finansal sistemin bankacılık ağırlıklı mı yoksa sermaye piyasası ağırlıklı mı olduğudur. Bu bağlamda ülkelerin finansal yapılarının analizi gerekmektedir. Literatürde finansal gelişmenin finansal yapıya bağlı olarak gelir dağılımı üzerinde farklı etkilerinin olduğu konusunda görüşler vardır. Kpodar ve Singh (2011)'a göre kurumlar zayıfken banka temelli finansal sistemin, kurumlar geliştikçe ise piyasa temelli finansal sistemin fakirlere daha faydalı olacağı işaret edilmiştir. Gimet ve Lagoarde-Segot (2011:1698) ise gelir eşitsizliğini azaltmada bankacılık sektörünün daha güçlü bir role sahip olduğunu ifade etmiştir.

Agnello vd.(2012) sermaye piyasasındaki gelişimin gelir eşitsizliğini azaltmada yardımcı olduğunu söylemektedir. Finansal yapı açısından gelir dağılımını düzeltmede sermaye piyasasındaki kurumların bankalara göre daha elverişli olduğunu işaret etmektedir.

Bu çalışmanın literatüre katkısı doğrudan finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkinin Demirci-Kunt ve Levine(2001)' a ait olan finansal yapı endeksi aracılığı ile analiz edilecek olmasıdır.

Çalışma'nın ilk bölümünde finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiye dönük kısa bir literatür taraması yapılacak, ikinci bölümde ise finansal yapı ile ilgili değerlendirme yapılacak ve son bölümde finansal yapı ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki grafikler eşliğinde tartışılacaktır.

1.Finansal Gelişme Gelir Dağılımı Literatür Çalışması

Akmal, Ahmad ve Butt (2006) çalışmalarında Pakistan'da finansal gelişme ve gelir dağılımı ilişkisini 1971-2005 döneminde hem kısa dönemli hem de uzun dönemli olarak otoregresif dağıtılmış gecikme

modeli ve hata düzeltme modeli ile analiz etmiştir. Analizlerde Gini Katsayısı, özel sektöre verilen krediler, finansal istikrarsızlık, ilk yıl kişi başı geliri, devlet harcaması, enflasyon, dış ticaret açıklığı ve imalat sektörünün GSYH içindeki oranı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre “Ters U Hipotezi” reddedilirken; lineer hipotezin doğrulandığı görülmektedir. Finansal piyasalara fakir halkın daha çok ulaşabilmesi ve önemli bir politika ölçümü olarak krediler adaletli gelir dağılımı için sadece kısa dönemde değil aynı zamanda uzun dönemde de önemli olmaktadır.

Zhicheng Liang (2006) çalışmasında 1986-2000 yılları arasında Çin’de finansal gelişme ile gelir dağılımı adaletsizliğini genelleştirilmiş momentler yöntemi ile incelemiştir. Finansal değişkenler olarak GSYH içerisinde finansal sektörün payı, toplam kredilerin gayri safi sabit sermaye oluşumu içindeki oranı ve özel sektöre dağıtılan kredilerin payı kullanılmış olup, gelir dağılımı için kentsel Gini Katsayısı kullanılmıştır. Söz konusu ilişki hem lineer hipotezi hem de lineer olmayan hipotez ışığında test edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Greenwood ve Jovanovic(1990)’a ait olan ters U şekilli hipotez anlamlı bulunmamıştır. Analiz sonucu, lineer hipotez ile tutarlı olarak Çin’de finansal gelişmenin önemli bir şekilde kentsel gelir dağılımı adaletsizliğini azalttığını göstermektedir.

Clarke, Xu ve Zou (2006) çalışmalarında 1960-1995 dönemi için gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeleri kapsayan veriler ile finansal aracılık gelişiminin gelir dağılımı ile olan ilişkisini analiz etmişlerdir. Özellikle finansal gelişmenin derecesine bağlılığına göre finansal aracılığın gelir dağılımını etkileyip etkilemediği üzerine çalışılmıştır, böylece lineerlik tespit edilmeye çalışılmıştır. Uzun dönemde Galor ve Zeira(1993) ile Banerjee ve Newman(1993) ile tutarlı olarak finansal gelişmenin artışı gelir eşitsizliğini azaltır sonucunu bulmuşlardır. Greenwood ve Jovanovic (1990) hipotezine paralel finansal gelişmenin düşük seviyelerinde eşitsizliğin arttığını gösteren zayıf bulgular da tespit edilmiş olup bu bulgular sağlam değildir. Bir diğer sonuç da finansal gelişmenin sadece yüksek gelir grubuna mensup kesimi faydalandığı hipotezinin güçlü bir şekilde reddedilmesidir.

Bacarreza ve Rioja (2008) çalışmalarında, Latin Amerika ve Karayip ülkelerini içeren 20 ekonomide 1960-2000 döneminde finansal gelişme ile gelir dağılımı ilişkisi analiz edilmiştir. Gelir dağılımı göstergeleri olarak en fakir gelir diliminden en zengin dilime 5 bölüm ve bunun dışında Gini Katsayısı kullanılmıştır. Bu parametrelerin her biri ayrı ayrı bağımlı değişken olarak tercih edilmiştir. Bu parametrelerin belirleyicileri olarak da başta finansal gelişme göstergesi olarak özel sektöre verilen krediler olmak üzere; ortalama okuma süresi, enflasyon ve dış açıklık göstergeleri kullanılmıştır. Analizin bulgularına göre, finansal gelişme en fakir dilimi ve en zengin dilimi etkilememekte iken ikinci, üçüncü ve dördüncü dilimleri pozitif etkilemiştir. Araştırmada Greenwood ve Jovanovic (1990) hipotezine uygun sonuçlara rastlanılmaktadır.

Law ve Tan (2009), finansal gelişmenin gelir eşitsizliği üzerindeki rolünü ARDL testi ile Malezya örneğinde incelemişlerdir. 1980-2000 dönemini çeyrek verilerle analiz ettikleri çalışmalarında gelir eşitsizliğini, Galbraith ve Kum önderliğinde projelendirilen Texas Üniversitesi çalışmasından elde edilen verilerle hesaplamışlardır. Finansal gelişme olarak özel sektöre verilen krediler, hisse senedi piyasa kapitalizasyon oranı başlıca kullanılan göstergelerdir. Modelde kontrol değişkenler olarak kurumsal kalite, kişi başı GSYH, enflasyon kullanılırken, Malezya’da 1971-1990 döneminde uygulanan ‘Yeni Ekonomik Politika’ dummy değişken olarak denklemde yerini almıştır. Araştırmacılar analiz yapılan bu dönemde finansal gelişmenin gelir dağılımı üzerindeki etkisini zayıf ve anlamsız bulmuşlardır. Gelir dağılımı üzerinde finansal gelişmenin etkisinin olumlu olabilmesi için finansal araçların kaynakları tahsisteki verimliklerini geliştirmeleri gerektiği öne sürülmektedir. Ayrıca iktisadi büyüme ve sürdürülebilir düşük enflasyon oranlarının gelir dağılımının adil olabilmesi için hayati öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır.

Vivien Kappel (2010), finansal gelişmenin gelir dağılımı ve yoksulluk üzerinde asli belirleyici olarak kullanıldığı çalışmada bağımlı değişkenleri etkileyen araç değişkenler olarak da etnik çeşitlilik, toprak Gini endeksi, hükümet harcamaları ve eğitim verileri kullanılmıştır. Finansal gelişme göstergesi de iki sınıfa tabi tutulurken gelişmiş piyasaları temsilen banka temelli değişkenler ve piyasa temelli değişkenler ifade edilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde ise yalnızca banka temelli değişkenler tercih edilmiştir. Çalışmada banka ve borsayı temsilen ortak bir endeks kullanılmış olup bu endeks özel sektöre verilen krediler ile sermaye piyasasındaki şirketlerin hisse senetleri değerleri toplamının GSYH içindeki oranıdır. 1960-2006 dönemini kapsayan çalışmada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yer

aldığı 78 ülke verileri kullanılarak hem panel analiz hem de cross-country analizi yapılmıştır. Sonuç olarak lineer hipotezin desteklendiği çalışmada hem kredi piyasaları hem de hisse senedi piyasalarındaki gelişimin gelir dağılımını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte toprak dağılımı ve etnik çeşitliliğin gelir dağılımı ile yoksulluk üzerinde önemli bir değişken olduğu, yüksek gelirli ülkelerde hükümet harcamalarının gelir adaletsizliğini azalttığı; düşük gelirli ülkelerde ise önemli bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mookerjee ve Kalipioni (2010) çok sayıda ülke için finansal hizmetlere erişim ile gelir eşitsizliği ilişkisini araştırmışlardır. Finansal hizmetlere erişimin göstergesi olarak 100.000 kişi başına düşen banka şubesi sayısı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre banka şube sayısı arttıkça gelir eşitsizliği azalacak, bununla birlikte bankaya erişim önünde engeller arttıkça gelir eşitsizliği artacaktır. Özelleştirme ve deregulasyonlar yoluyla bankacılık sektöründeki rekabeti artırıcı politikaların izlenmesi çalışmanın politika önerisi olarak ifade edilmektedir.

Gimet ve Segot (2011), 1994-2002 yılları için 49 ülke verileriyle finansal gelişme ve gelir dağılımı arasındaki nedensellik incelenmiştir. Banka temelli göstergeler ve piyasa temelli göstergeler olarak finansal gelişme parametreleri dikkate alınmıştır. Değişkenler olarak sermaye piyasası içerisindeki şirketlerin piyasa değerinin GSYH içindeki oranı, iş hacmi oranı, yerli kredilerin GSYH'ya oranı, faiz marjı, ticaret ihracatının bir yüzdesi olarak sigorta ve finans sektörünün ihracatı ve varlıklar içerisindeki likit rezervler değişkenler olarak kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre finansal sektör gelişmesinden gelir dağılımına doğru önemli bir nedensellik tespit edilmiştir. Bu nedenselliğin varlığı bankacılık sektörü kanalı ile daha güçlü olarak tespit edilmiştir. Nedensellik finansal sektörün boyutundan değil karakteristik özelliklerinden kaynaklıdır sonucuna ulaşılmıştır.

Batuo, Guidi ve Mlambo (2010), 22 Afrika ülkesinde 1990 ile 2004 yılları arasında dinamik panel yöntemi (GMM) ile finansal gelişme gelir dağılımı ilişkisi analiz edilmiştir. Modelde Gini Katsayısı, M2/GSYH, bankacılık sektöründeki krediler, likit sorumluluklar, enflasyon, beşeri sermaye, kişi başı gelir, özel sektöre verilen krediler ve modern sektör kullanılan değişkenlerdir. Bununla birlikte temel bileşenler yöntemi ile elde edilen finansal gelişme endeksi de bir diğer parametredir. Analiz sonucuna göre finansal gelişme ile gelir dağılımı arasında Galor ve Zeira(1993) ile Banerjee ve Newman(1993) tarafından ortaya konulan lineer ilişki tespit edilmiş olup bu ilişki hem finansal gelişme göstergeleri hem de endeksi ile ortaya koyulmuştur. Çalışmada vurgulanan bir diğer sonuç ise, Afrika ülkelerinde eğitimin gelir dağılımı eşitliğine katkı sağlayan önemli bir parametre olmasıdır. Son olarak söz konusu çalışmada Greenwood ve Jovanovic (1990) hipotezini destekleyen sonuçlara ulaşılamamıştır.

Kim ve Lin (2011) çalışmalarında finansal derinleşmenin gelir dağılımında adaleti sağlamada uygulanabilir bir enstrüman olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ilişkide ülkelerin buldukları finansal gelişmenin hangi aşamasında olduğu hayati bir öneme sahiptir. Finansal gelişme belli bir eşik değere geldikten sonra gelir dağılımına faydası olmakta, bu eşik değer altında ise etkisi olmamaktadır. Politika önerisi olarak ise gelir dağılımında bir iyileştirmede bulunulması için finansal gelişmenin minimum bir seviyeye kadar çıkartılması gerekmektedir.

Jauch ve Watzka(2011) çalışmalarında Greenwood ve Jovanovic (1990) ile Banerjee ve Newman (1993) tarafından ileri sürülen finansal gelişme gelir eşitsizliği hipotezlerini sınımışlardır. 1960-2008 periyodunu kapsayan ekonometrik analizde 138 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin verileri kullanılmıştır. Gelir eşitsizliği için Solt (2009)'a ait olan Standartlaştırılmış Dünya Gelir Eşitsizliği Veritabanı içerisindeki Gini Katsayıları kullanılırken, finansal gelişme göstergesi olarak özel sektöre verilen krediler ve banka mevduatları tercih edilmiştir. Literatürde yer alan bir dizi kontrol değişkenine de denklemde yer verilmiştir. Buna göre finansal gelişme gelir dağılımını bozmaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Hamori ve Hashiguchi (2012) finansal derinliğin eşitsizlik üzerindeki etkisini 126 ülke için 1963-2002 dönemi itibarıyla Panel Data analiziyle araştırmışlardır. Finansal gelişme göstergeleri olarak geniş tanımlı para arzı olan M₂ nin GSYH'ya oranı ve özel sektöre verilen kredilerin GSYH içindeki oranı kullanılmıştır. Gelir eşitsizliği için de Texas Üniversitesi tarafından yapılan projede hesaplanan hanehalkı gelir eşitsizliği kullanılmıştır. Modelde kullanılan ticari açıklık, enflasyon ve GSYH diğer bağımsız değişkenlerdir. Elde edilen bulgulara göre finansal derinlik gelir eşitsizliğini azaltmakta olup iktisadi büyüme finansal derinliğin gelir eşitsizliği üzerindeki eşitleyici etkisini düşürmektedir. Ticari

açıklığın finansal derinliğin tersine gelir eşitsizliğini artırıcı etkisi olduğu sonucu bir diğer önemli bulgudur.

Baligh ve Pirae (2012), İran örneğinde finansal gelişmenin gelir dağılımı üzerine etkisi 1973-2010 dönemi verileriyle analiz edilmiştir. Finansal gelişme için özel sektöre banka kanalıyla verilen krediler ve M_2 olmak üzere iki adet gösterge ayrı ayrı denklemlerde kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Lineer Hipotez kabul görmüş olup Non Lineer Hipotez reddedilmiştir.

Muhammad Shahbaz (2013) çalışmasında Pakistan için finansal gelişme, ekonomik büyüme ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkileri incelemiştir. Uzun dönemde üç değişken arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azalttığı, yani gelir dağılımını düzelttiği; ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği tespit edilmiştir. Politika yapıcılara gelir eşitsizliğini düzeltmek için finansal araçların kullanılabilceği önerilmektedir.

Zlatko Nikoloski (2013) 1962-2006 dönemini kapsayan çalışmasında gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkelerin verilerinin kullanarak dinamik panel analizi yapmıştır. Finansal gelişme ile gelir dağılımı arasındaki ilişkinin Lineer mi yoksa Non Lineer mi olduğunu tespit etmeyi amaçladığı çalışmada finansal gelişme göstergeleri olarak özel sektöre verilen krediler ve mevduat bankalarının finansal olmayan sektörlere verdiği kredilerin GSYH içindeki oranları kullanılmıştır. Gini katsayısı ise gelir dağılımındaki adaletsizlik göstergesi olarak tercih edilmiştir. 45 seneyi kapsayan çalışmada 5 yıllık 9 dönemden oluşan veri kullanımı ile GMM kullanımına uygun hale getirilmiştir. Ampirik sonuçlar Greenwood ve Jovanovic (1990)'a ait olan lineer olmayan hipotezi desteklemektedir.

Kanberoğlu ve Arvas (2014) Türkiye için yapılan çalışmalarında 1980-2012 döneminde ARDL modeli ile finansal gelişme ile gelir eşitsizliğini tartışmıştır. Finansal gelişme göstergesi olarak özel sektöre verilen krediler kullanılırken Gini Katsayısı gelir dağılımını temsil etmektedir. Elde edilen sonuca göre özel sektöre verilen krediler ortalama %1 arttığında gelir eşitsizliği ortalama %0.04 azalmaktadır. Etkin bir finansal sisteme sahip ülkede, gelir dağılımında yaşanan eşitsizliklerin azalacağı ve bireylerin refahlarının artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

2.Finansal Yapı

Ülkelerin finansal sistemlerinin kompozisyonu finansal yapıyı ortaya koymaktadır. Söz konusu finansal yapı bir örneklem üzerinden Demircuc-Kunt ve Levine'a ait bir endeks ile oluşturulabilmektedir. Bu finansal yapı endeksinde kullanılan 5 temel gösterge vardır. Bunlar piyasa kapitalizasyon oranı, bankaların varlıkları, ticareti yapılan hisse senetlerinin toplam değeri, bankalar tarafından özel sektöre verilen krediler ve bankaların sabit maliyeti göstergeleridir. Finansal yapı endeksinin formülü aşağıdaki gibidir:

$$= \left[\left(\frac{\text{Kapitalizasyon}}{\text{Bank}} \right)_i - \frac{\sum \left(\frac{\text{Kapitalizasyon}}{\text{Bank}} \right)}{n} \right] + \left[\left(\frac{\text{Toplamışlemhacmi}}{\text{BankKredi}} \right)_i - \frac{\sum \left(\frac{\text{Toplamışlemhacmi}}{\text{BankKredi}} \right)}{n} \right] + \left[\left(\frac{\text{Toplamışlemhacmi}}{\text{Sabitmaliyet}} \right)_i - \frac{\sum \left(\frac{\text{Toplamışlemhacmi}}{\text{Sabitmaliyet}} \right)}{n} \right]$$

3

Piyasa kapitalizasyon oranı, hisse senedi piyasasının boyutunu göstermek için literatürde en çok tercih edilen göstergedir. Bankaların varlıkları, ödeme yapmada kullanılan çek ya da diğer araçlar tarafından devredilebilir mevduat şeklindeki yükümlülükleri ifade etmektedir ki bu gösterge de finansal derinliği ölçmede kullanılmaktadır. Ticareti yapılan hisse senetlerinin toplam değeri hisse senedi piyasasındaki finansal derinliği işaret ederken borsa işlemlerinin değerini, etkinliğini ve büyüklüğünü gösterir (Cihak vd.2012:12).

Özel sektöre verilen krediler banka tabanlı piyasalarda en iyi gösterge olarak nitelendirilmekte çünkü bu gösterge ile yeni firmaların banka kanalı ile finans sisteminden fırsatlar elde ettiğini göstermektedir (Baltagi demetriades and Law 2009:289). Bankaların sabit maliyeti ise finansal sistemin verimlilik göstergesidir. Sabit maliyetlerin fazla olması rekabetin eksikliğini gösterirken bu değişkenin düşük olması amaçlanmaktadır (Beck vd. 2010:601)

Beş finansal gelişme göstergesi ile hesaplanan finansal yapı endeksi tüm ülkeler için ayrı ayrı hesaplanmakta ve örneklem içinde finansal yapı endeksi düşük olan değerler bankacılık temelli finansal yapıyı yüksek olanlar ise piyasa temelli bir finansal yapıyı işaret etmektedir. Finansal yapı endeksi

değerinin ortalamasının üzerinde kalanlar piyasa temelli, altında kalanlar ise banka temelli finansal sistemi göstermektedir. Bununla birlikte finansal piyasaların gelişmiş ve gelişmemiş olması bankacılık ya da sermaye piyasasının gelişmiş olmasına bağlıdır. Bankacılık göstergesi olarak kullanılan bankaların özel sektöre verilen krediler/GSYH ile sermaye piyasası göstergesi olan toplam işlem hacmi/GSYH 'ın örneklem içerisinde yer alan ülke ortalamalarının altında ise bu durumda ülkenin finansal olarak gelişmemiş olduğu kabul edilir(Demirgüç-Kunt ve Levine,2001:114,119).

Demirgüç-Kunt ve Levine(2001) finansal yapı endeksini hesaplamışlar ve aşağıdaki gibi tabloştürmüşlardır

BANKA TEMELLİ ÜLKELER			BANKA TEMELLİ ÜLKELER		
Bangladesh	-0.90		Panama	-0.92	
Nepal	-0.87		Tunusia	-0.88	
Egypt	-0.82		Cyprus	-0.77	
Costa Rica	-0.79		Portugal	-0.75	
Barbados	-0.78		Austria	-0.73	
Honduras	-0.75		Belgium	-0.66	
Trinidad ve Tobago	-0.74		Italy	-0.57	
Mauritius	-0.70		Finland	-0.53	
Kenya	-0.69		Norway	-0.33	
Ecuador	-0.56		New Zealand	-0.29	
Sri Lanka	-0.54		Japan	-0.19	
Indonesia	-0.50		Germany	-0.10	
Colombia	-0.47		Israel	-0.06	
Pakistan	-0.38		Spain	0.02	
Zimbabwe	-0.34				
Greece	-0.34				
Argentina	-0.25				
Venezuela	-0.15				
India	-0.14				
Ireland	-0.06				

Grup Ortalaması

-0.54

Grup Ortalaması

-0.44

PİYASA TEMELLİ ÜLKELER

PİYASA TEMELLİ ÜLKELER

Denmark	0.15	Netherland	0.11
Peru	0.16	Thailand	0.39
Chile	0.25	Canada	0.41
Jamaica	0.28	Australia	0.50
Brazil	0.65	South Africa	0.83
Mexico	0.68	Korea	0.89
Philippines	0.71	Sweedan	0.91
Turkey	1.23	Great Britain	0.92
Grup Ortalaması	0.52	Singapore	1.18
Finansal olarak gelişmemiş ülkeler -0.24		United States	1.96
		Switzerland	2.03
		Hong Kong	2.10
		Malaysia	2.93
		Grup Ortalaması	1.17
		Finansal olarak gelişmiş ülkeler 0.28	

Tüm ortalama 0.03

Yukarıda Demirgüç-Kunt ve Levine(2001) geliştirdikleri finansal yapı endeksi ile 1990-1995 dönemi için ülkeleri finansal açıdan 4 kısımda tasniflemiştir. Bunlar, finansal olarak gelişmemiş banka temelli ülkeler, finansal olarak gelişmemiş piyasa temelli ülkeler, finansal olarak gelişmiş banka temelli ülkeler

ve finansal olarak gelişmiş piyasa temelli ülkelerdir. Bununla birlikte 2000-2012 dönemi için söz konusu finansal yapı endeksi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Finansal olarak gelişmemiş ülkeler		Finansal olarak gelişmiş ülkeler	
ÜLKE	FİNANSAL YAPI ENDEKSİ	ÜLKE	FİNANSAL YAPI ENDEKSİ
BANKA TEMELLİ		BANKA TEMELLİ	
Slovak Republic	-41.3788	Panama	-41.1519
Ecuador	-41.3486	Mauritius	-39.4333
Mongolia	-41.1444	Luxembourg	-38.0895
Ghana	-41.0978	Malta	-37.3811
Macedonia, FYR	-40.9914	Cyprus	-36.7301
Ukraine	-40.943	Austria	-36.2903
Nepal	-40.8531	Pakistan	-25.1124
Romania	-40.7356	Belgium	-22.952
Kenya	-40.6021	Italy	-19.8025
Cote d'Ivoire	-40.5523	Germany	-11.3507
Tunisia	-40.5466	India	-10.569
Croatia	-40.4897	South Africa	-10.4081
Kazakhstan	-40.4773	Jordan	-8.71423
Nigeria	-40.4211	France	-8.45364
Sri Lanka	-40.2184	PİYASA TEMELLİ	
Colombia	-40.1571	Thailand	8.992554
Argentina	-40.1291	Kuwait	12.30545
Slovenia	-39.9993	China	17.72377
Botswana	-39.9777	Saudi Arabia	31.67104
Estonia	-39.4029	United Kingdom	41.70339
Peru	-39.1214	United States	44.22839
Bangladesh	-38.8553	Korea, Rep.	51.66069
Trinidad and Tobago	-38.5753	Switzerland	54.15525
Mexico	-38.0557	Portugal	64.61143
Russian Federation	-36.8804	Spain	67.24635
Indonesia	-36.359	Japan	68.0381
Chile	-36.2334	Hong Kong SAR, China	91.19297
Morocco	-35.3857	Finland	108.3892
Philippines	-33.5407	Iceland	124.7592
Brazil	-33.285	Netherlands	131.1519
Egypt, Arab Rep.	-26.8863	Ireland	136.1495
Turkey	-7.64347	Malaysia	181.6837
PİYASA TEMELLİ		Singapore	282.5781
-			

Yukarıda iki ayrı dönem için finansal yapı endeksi değerleri bağlamında ülkeler gruplandırılmıştır.

Bu kısımda ülkelerin finansal yapılarındaki değişim ile gini katsayısındaki değişim incelenecektir. Bu bağlamda bir gruptan diğerine geçen ülkeler dikkate alınacaktır.

İki tablo birlikte incelendiğinde

Peru, Şili, Brezilya, Meksika ve Türkiye finansal olarak gelişmemiş piyasa temelliden banka temelli gruba geçiş göstermiştir. Mauritius, Pakistan ve Hindistan banka temelli grupta olmakla birlikte finansal olarak gelişmiş hale gelmiştir. İrlanda hem finansal olarak gelişmiş hale gelmiş hem de piyasa temelli hale gelmiştir. Portekiz, Finlandiya, Japonya ve İspanya ise finansal olarak gelişmiş banka temelliden endeks değeri yükselerek piyasa temelli sınıfa geçmiştir. Son olarak Güney Afrika ise finansal olarak gelişmiş piyasa temelli durumda iken banka temelli gruba düşmüştür.

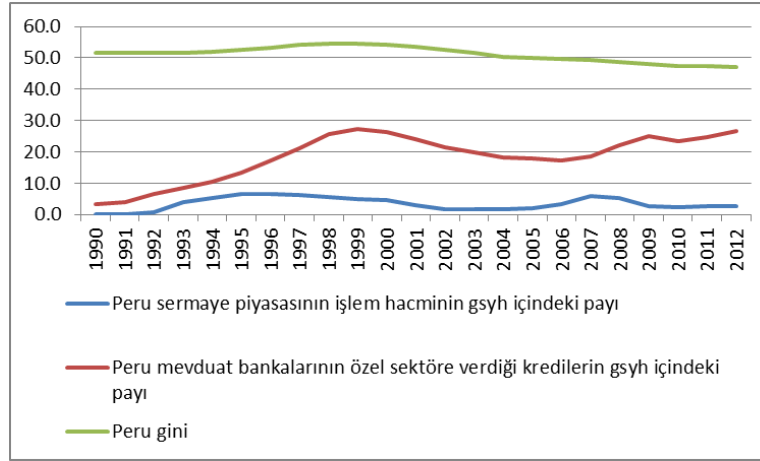
3. Karşılaştırmalı Analiz

Çalışmanın bu kısmında ülkelerin finans piyasalarının derinlik göstergesi olarak sermaye piyasası için işlem hacmi ve bankacılık sistemi için mevduat bankalarının özel sektöre verdiği krediler kullanılarak analiz yapılacaktır. Söz konusu veriler Dünya Bankası veritabanından elde edilmiştir. Bununla birlikte gelir dağılımı için gini katsayısı kullanılmıştır. Gini katsayısı ise Frederick Solt tarafından hazırlanan Swiid veri tabanından elde edilmiştir.

1.grupta bulunan ülkelerin temel özellikleri nispeten finansal derinliğin çok fazla olmadığı ülkelerden oluşmasıdır. İki ayrı dönemdeki endeks sonucuna göre de finansal olarak gelişmemiş olarak tespit edilen bu gruptaki ülkelerde analizi yapılan dönem için finansal gelişme ile birlikte gelir dağılımının düzeldiği görülmektedir.

Peru için finans piyasasının derinliği analizde kullanılan değişkenler baz alınarak değerlendirildiğinde Peru için finans piyasasının ekonomideki ağırlığı 1990-1995 dönemini içeren İlk endeks dönemine göre ortalama %5 civarında iken tarafımızca hesaplanan 2000-2012 dönemindeki ortalaması %12.5'dur. Finansal sistemin bankacılık ağırlıklı olduğu grafikten anlaşılmaktadır, sermaye piyasası işlem hacmi son derecede azdır. İki dönem açısından sermaye piyasasında bir gelişimi gözükmemektedir. Bu anlamda bankacılık piyasasındaki artış da dikkate değer biçimde gözükmemektedir. Bu dönemde Peru için gelir dağılımında düzelmeye söz konusudur.

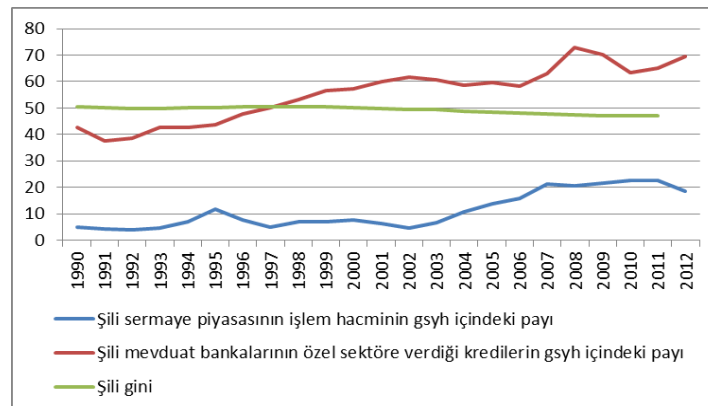
Grafik 1: Peru İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Şili'de ise hem banka piyasası hem de sermaye piyasasının varlığı söz konusudur. Şili için finans piyasasının ekonomideki ağırlığı 1990-1995 dönemini içeren İlk endeks dönemine göre ortalama %23.7 civarında iken tarafımızca hesaplanan 2000-2012 dönemindeki ortalaması %39'dur. Şili'de bankacılık ağırlıklı finansal sistemin geliştiği bu dönemde bankacılık sisteminin de sermaye piyasasının da artış gösterdiği görülürken gelir dağılımında düzelmeler görülmektedir.

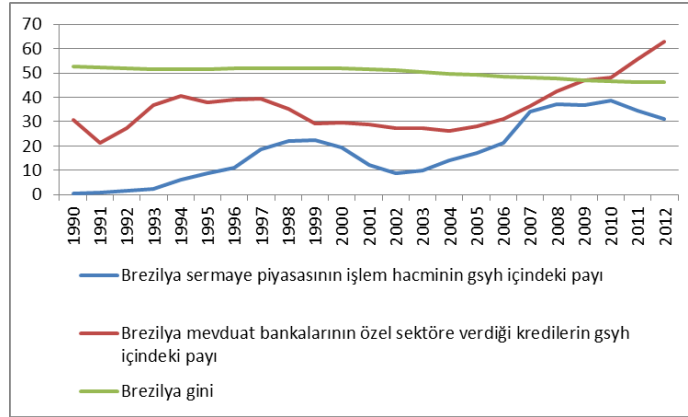
Grafik 2: Şili İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Brezilya'da ilk dönem finans piyasasının gsyh içindeki payı %17.8 iken ikinci dönem için bu değer %31 seviyesindedir. Bankacılık kesiminin sermaye piyasası derinliğinden daha yüksek olduğu bu ekonomide gelir dağılımında düzelmeler sağlandığı görülmektedir.

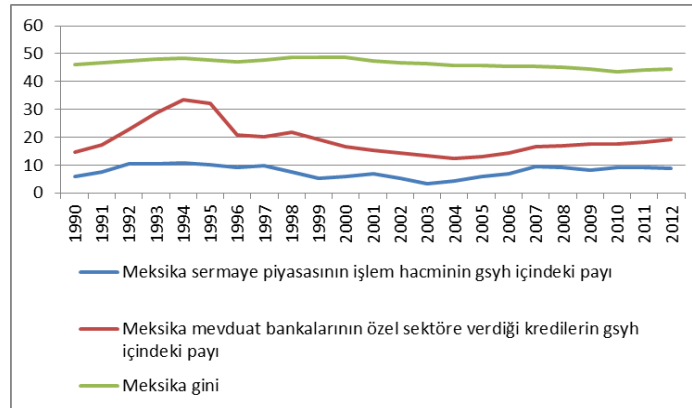
Grafik 3: Brezilya İçin Finansal Gelişme Ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

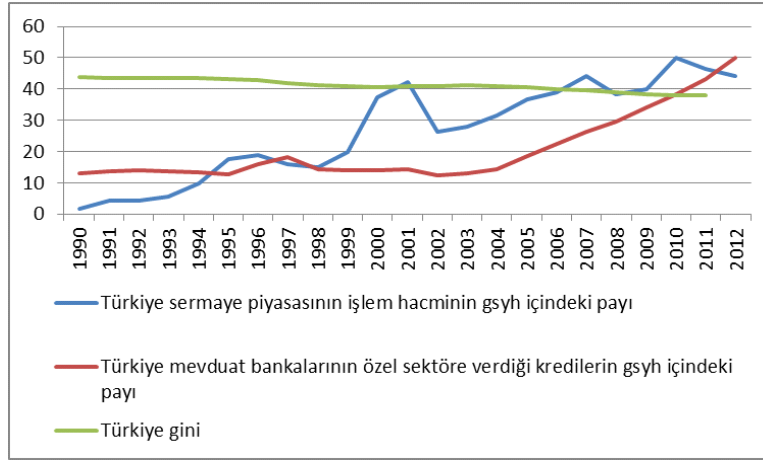
Meksika ise hem bankacılık hem de sermaye piyasası açısından derinleşmemiş fakir bir ülke görünümündedir. İlk endeks dönemi için %16.9 luk bir finans derinliği söz konusu iken ikinci dönem için bu değer % 11.45 dir. Finans piyasasındaki derinlik bu iki dönem ortalaması karşılaştırması yapıldığında azalmaktadır. Diğer taraftan 1990-2012 döneminde finansal piyasa az da olsa derinleşmekte ve gelir dağılımı bu dönemde düzelmektedir.

Grafik 4: Meksika İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

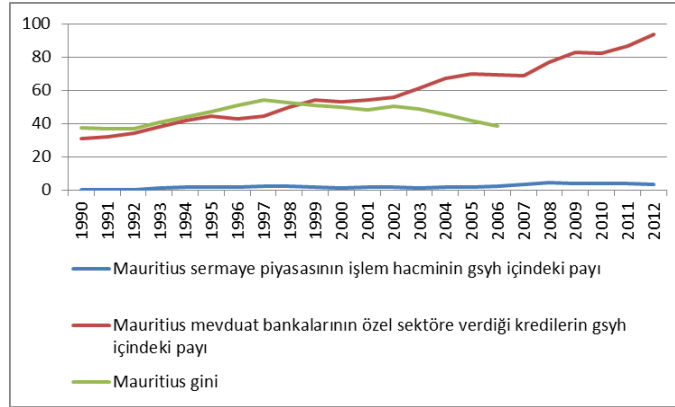
Türkiye ise bu gruptaki diğer ülkelere göre hem bankacılık piyasası hem de sermaye piyasası daha kurumsallaşmış durumda iken finansal yapı endeksine göre özellikle sermaye piyasasındaki işlem hacmindeki küçük bir artışın finansal olarak gelişmiş banka temelli ülke pozisyonuna getireceği görülmektedir. Türkiye'de hem banka piyasası hem de sermaye piyasasının varlığı söz konusudur. Finans piyasasının ekonomideki ağırlığı 1990-1995 dönemini içeren İlk endeks dönemine göre ortalama %10 civarında iken tarafımızca hesaplanan 2000-2012 dönemindeki ortalaması %32'dur. Türkiye'de mevduat bankalarının özel sektöre verdiği kredilerde belirgin bir artış trendi söz konusu iken sermaye piyasası işlem hacminde dalgalanmalar söz konusudur. Türkiye'deki finansal sistemdeki gelişme döneminde gelir dağılımının düzeldiği görülmektedir.

Grafik 5: Türkiye İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

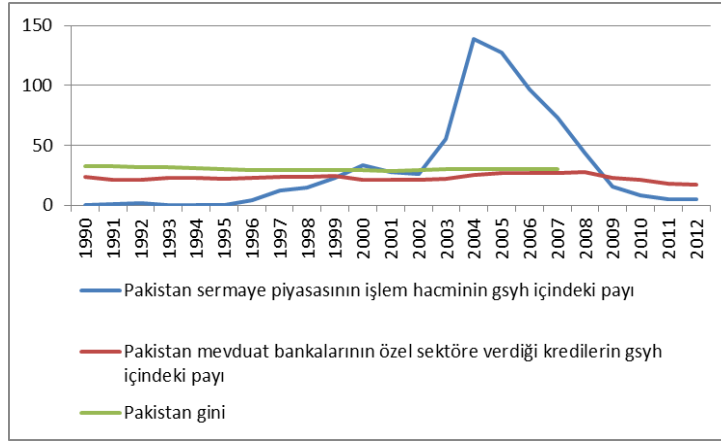
2.gruptaki ülkeler finansal olarak gelişmemiş durumda iken sermaye piyasasındaki ya da bankacılık sistemindeki gelişmeden dolayı analize katılan ülkeler itibariyle örneklem ortalamasının üzerinde bir değere ulaşılmıştır. Bu ülkelerde 1.gruptaki ülkelere göre finans piyasalarının bankalar ya da sermaye piyasası yoluyla ekonomi içindeki ağırlıkları daha yüksek oranlara ulaşmıştır, ciddi sıçrayışlar söz konusu olmuştur. Bu dönemde finansal derinlikteki artış ile birlikte gini katsayısı artmış yani gelir dağılımı bozulmuştur.

Mauritius'da sermaye piyasası açısından işlem hacmi oldukça düşüktür bununla birlikte bankacılık sistemi örneklem ortalamasının biraz üzerinde işlem hacmine sahip olması bu ülkenin finansal olarak gelişmiş sınıfa girmesine sebep olmuştur. Bankacılık sisteminin geliştiği bu dönemde 2006 yılına kadar gelir dağılımında küçük bir bozulma söz konusu olmuştur.

Grafik 6: Mauritius İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

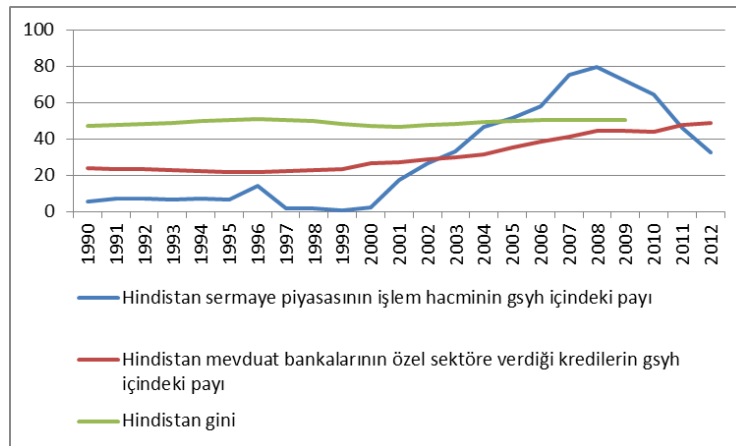
Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Pakistan'da hem banka piyasası hem de sermaye piyasasının varlığı söz konusudur. Finans piyasasının ekonomideki ağırlığı 1990-1995 dönemini içeren İlk endeks dönemine göre ortalama %11 civarında iken tarafımızca hesaplanan 2000-2012 dönemindeki ortalaması %36'dur. 2000-2007 dönemi için ise ortalama %48 dir. Başlangıç döneminden 2007 yılına kadar bankacılık sisteminin ekonomideki ağırlığı stabil iken sermaye piyasasındaki işlem hacmi ciddi anlamda artış göstermiştir. Bu dönemde gelir dağılımındaki adaletsizlik kısmi olarak azalmıştır.

Grafik 7: Pakistan İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

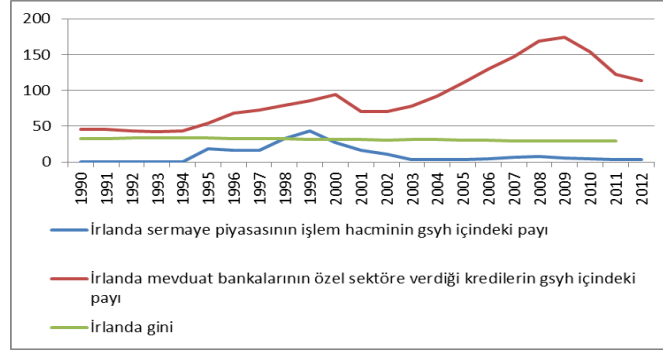
Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Hindistan gelir dağılımındaki adaletsizliğin yoğun olduğu ülkelerden birisidir. İlk endeks dönemi için finansal piyasaların derinliği %15 e yakın durumda iken ikinci endeks döneminde söz konusu oran %40 seviyesindedir. Bu dönem içerisinde bankacılık kesiminin özel sektöre verdiği kredilerde ciddi artışlar söz konusu olmakla birlikte sermaye piyasası işlem hacminde de dalgalanmalar söz konusudur.2001 yılı sonrası finansal derinlikte ciddi artış yaşanmakta buna paralel ülkede gelir dağılımı bozulma göstermektedir.

Grafik 8: Hindistan İçin Finansal Gelişme Ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

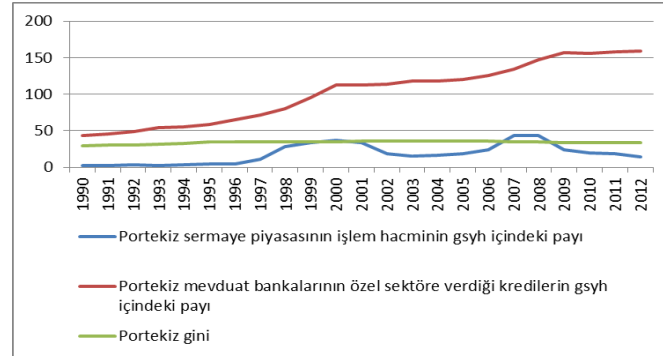
3.grupta ise finansal gelişme göstermiş ve banka temelliden piyasa temelli finansal sisteme geçmiş ülke olan İrlanda bulunmaktadır. İrlanda'da bu dönemde mevduat bankalarından özel sektöre verilen kredilerin ciddi oranda arttığı bununla birlikte 1990 lı yıllara göre sermaye piyasasındaki işlem hacminin son derece azaldığı görülmektedir. Finansal derinliği 2000-2012 döneminde ortalama %62 civarında olan İrlanda finansal olarak gelişmiş piyasa temelli bir ülke olarak gözükmeye rağmen banka temelli bir ülkedir, grafik dikkate alındığında bankacılık sistemi üzerine inşa edilmiş bir finansal sistem gözükmektedir. Bu bağlamda gelir dağılımında adaletsizliğin azaldığı görülmektedir.

Grafik 9: İrlanda İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

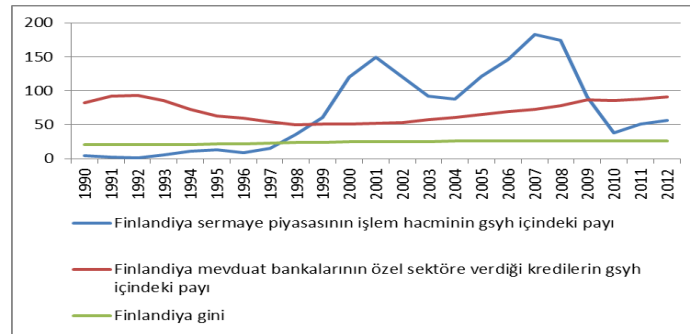
4.grup içerisinde bulunan ülkelerde gelir dağılımındaki değişimde homojenlik söz konusu değildir. Finansal endeks değerleri açısından en yüksek konumda olan bu ülkelerin 2.endeks dönemi için finansal derinlik ortalamaları gsyh içindeki oranı %80 ve üzerindedir. Bu ülkeler için finansal derinleşme gelir dağılımı ilişkisi hakkında net bir görüş ortaya atılamamaktadır.

Portekiz'de 1990-1995 dönemi için finansal derinliğin gsyh içindeki oranı %27 iken bu oranın hemen hemen hepsi bankacılık kesiminindir, sermaye piyasası yok denecek kadar az durumdadır. İkinci dönem itibari ile finansal derinlik %80 seviyesinde olup bu oranın da %15i sermaye piyasasından kaynaklanmaktadır. 1990-2012 dönemi için gini katsayısı incelendiğinde 2004 yılına kadar gelir dağılımı adaletsizliği zirveye çıkarken bu dönemden sonra iniş trendine geçmiştir.

Grafik 10: Portekiz İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

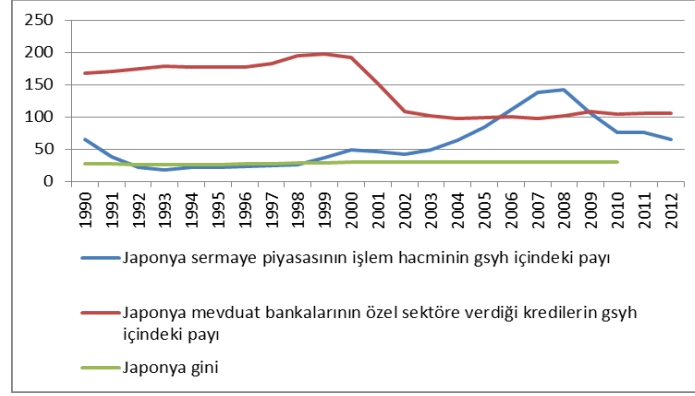
Finlandiya endeks dikkate alındığında ilk dönem için banka temelli bir piyasaya sahipken finansal derinlik bu dönemde %43 seviyelerinde iken ikinci endeks döneminde bu oran %90 civarındadır. Finansal derinliğin arttığı 1990-2012 döneminde gelir dağılımında da adaletsizliklerin artması söz konusudur.

Grafik 11: Finlandiya İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Japonya 90 lı yıllarının başlarında bankacılık piyasası gelişmiş bir ülke konumunda iken günümüze doğru bu piyasanın daraldığı görülmektedir. Buna karşın sermaye piyasasında ise dalgalanmalar ile birlikte aynı seviyede kalan bir durum göze çarpmaktadır. İlk dönem için finansal derinlik % 102 seviyesinde iken ikinci dönem için bu oran %97 dir. Bu dönemde finansal sistemin banka ve sermaye piyasası itibari ile birbirine yakınsadığı gözükmektedir. Gelir dağılımı ise 1990 yılından 2010 yılına gelinen süreçte daha az adil hale gelmiştir.

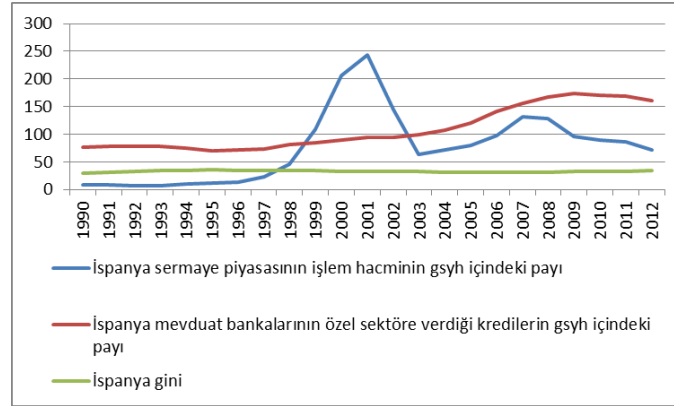
Grafik 12: Japonya İçin Finansal Gelişme Ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

İspanya finansal olarak gelişmiş banka temelli ülke grubundan piyasa temelli ülke grubuna geçmiş bu dönem içinde de gelir dağılımı daha adil hale gelmiş bir ülkedir. Bu grupta homojenliği bozan ülke konumundadır. İlk dönem itibari ile ortalama finansal derinlik oranı %42 durumunda iken ikinci endeks dönemi için bu oran %125 civarındadır. Gelir dağılımına ilişkin gini katsayısı ise bu periyotta düşmüş yani daha adil hale gelmiştir.

Grafik 13: İspanya İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

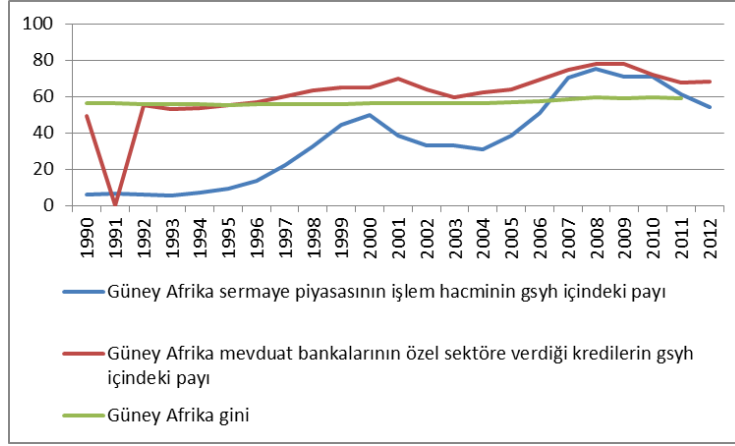

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

5.grupta finansal olarak gelişmiş ülke olan piyasa temelliden banka temelli gruba geçen Güney Afrika bulunmaktadır.

Güney Afrika'da birinci dönem finansal derinlik oranı %28 civarında ikinci endeks dönemi için bu oran %60 seviyesindedir. Hem sermaye piyasası hem de bankacılık sistemi ekonomide ciddi bir ağırlığa sahiptir. Bu veri döneminde gelir dağılımında adaletsizlik finans piyasasındaki artış ile paralellik göstermiştir.

Grafik 14: Güney Afrika İçin Finansal Gelişme ve Gini Katsayısı Göstergeleri

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkelerin finansal yapılarındaki değişimin gelir dağılımına etkisinin tartışıldığı bu çalışmada finansal yapı endeksi ile ilk olarak ülkeler finansal olarak gelişmiş ve finansal olarak gelişmemiş olarak gruplandırılmıştır. İkinci olarak ülkelerin finansal sistemlerinin banka temelli ve piyasa temelli tasnifi yapılmıştır.

Aslı Demircü-Kunt ve Levine oluşturdukları finansal yapı endeksi ile 1990-1995 dönemi için ülkeleri sınıflandırmış, 2000-2012 dönemi için de aynı endeks yardımıyla tarafımızdan sınıflandırma yapılmıştır. Finansal sistemin anlık bir görüntüsü olarak ifade edilen finansal yapı bu iki dönem itibari ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ülkeler arasında önemli ölçüde finansal yapı farklılıklarının olduğu ve finansal yapının statik olmadığını görülmektedir. Ülkelerin zamanla profili değişikçe finansal yapısının da evrildiği anlaşılmaktadır.

Finansal yapısı değişen ülkeler dikkate alındığında beş ayrı sınıf oluşturulmuştur. Peru, Şili, Brezilya, Meksika ve Türkiye finansal olarak gelişmemiş piyasa temelli gruptan yine finansal olarak gelişmemiş banka temelli gruba geçiş gösteren grupta yer almaktadır. Bu değişim dikkate alındığında finansal gelişme ile birlikte gelir dağılımının daha adil hale geldiği görülmektedir.

Mauritius, Pakistan ve Hindistan finansal olarak gelişmemiş banka temelli gruptan finansal olarak gelişmiş banka temelli gruba evrilmiştir. Bu evrilme baz alındığında finansal gelişmenin arttığı dönemde gelir eşitsizliği de artmıştır.

Üçüncü sınıfta sadece İrlanda bulunmaktadır. İrlanda finansal olarak gelişmemiş banka temelli durumda iken finansal olarak gelişmiş piyasa temelli hale gelmiştir. Finansal gelişmenin yaşandığı bu dönemde gelir dağılımı da daha adil hale gelmiştir.

Portekiz, Finlandiya, Japonya ve İspanya ise finansal olarak gelişmiş banka temelliden finansal olarak gelişmiş piyasa temelli sınıfa geçmiştir. Bu gruptaki ülkeler açısından finansal gelişme gelir dağılımı ilişkisi hakkında net bir sonuç ortaya konulamamaktadır.

Son grupta yer alan Güney Afrika ise finansal olarak gelişmiş piyasa temelli durumda iken finansal olarak gelişmiş banka temelli gruba geçmiştir. Finansal gelişmeye paralel olarak gelir eşitsizliği bu ülkede artmaktadır.

Sonuç olarak finansal gelişmenin sağlandığı dönemlerde gelir dağılımındaki değişim ülkeden ülkeye farklılık arz etmektedir. Finansal yapı endeksi açısından birinci tasnif olarak ortaya konulan finansal gelişmiş ve gelişmemiş ülke ayrımı dikkate alındığında finansal olarak gelişmemiş ülkelerde bankacılık piyasası ve sermaye piyasasının gsyh içindeki oranı arttıkça gelir eşitsizliği azalmaktadır. Finansal olarak gelişmiş ülkelerde ise finansal gelişme sağlandıkça gelir eşitsizliği üzerinde net bir etkiden bahsetmek karşılaştırmalı statik analizde söz konusu değildir.

İkinci tasnif olarak ülkelerin finansal sistemlerinin banka ya da piyasa temelli durumları bir başka ifadeyle finansal yapıları dikkate alındığında da finansal gelişme gelir dağılımı ilişkisinin yönü hakkında net bir bulgu ortaya konulamamaktadır.

Elde edilen sonuçlardan hareketle gelir dağılımında adaleti sağlamak için ileri düzeyde hukuk sistemi ile birlikte o ülke içi dinamikler göz önünde tutularak optimal bir finansal yapı oluşturulduğunda daha sağlıklı neticeler alınabileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abu-Bader, S., & Abu-Qarn, A. S. (2008). Financial development and economic growth: The Egyptian experience. *Journal of Policy Modeling*, 30(5), 887-898.
- Akmal, M. S., Ahmad, Q. M., & Butt, M. S. (2006). Financial Development and Income Inequality in Pakistan: An Application of ARDL Approach. *Pakistan Society of Development Economics*.
- Ang, J. B. (2008) What are the mechanisms linking financial development and economic growth in Malaysia? *Economic Modelling*, 25(1), 38-53.
- Baltagi, B. H., Demetriades, P. O., & Law, S. H. (2009). Financial development and openness: Evidence from panel data. *Journal of development economics*, 89(2), 285-296.
- Baligh, N., & Pirace, K. (2012). Financial Development and Income Inequality Relationship in Iran. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 12(7), 906-914.
- Banerjee, A. V., & Newman, A. F. (1993). Occupational choice and the process of development. *Journal of political economy*, 274-298.
- Canavire-Bacarreza, G., & Rioja, F. (2008). *Financial development and the distribution of income in Latin America and the Caribbean* (No. 3796). IZA discussion papers.
- Čihák, M., Demirgüç-Kunt, A., Feyen, E. and Levine, R., (2012). Benchmarking financial systems around the world.
- Clarke, G. R., Xu, L. C., & Zou, H. F. (2006). Finance and income inequality: what do the data tell us?. *Southern economic journal*, 578-596.
- Demirguc-Kunt, A., & Levine, R. (2001). Financial structure and economic growth: perspectives and lessons. *Financial structure and economic growth: A cross-country comparison of banks, markets, and development*, 3-14.
- Enowbi Batuo, M., Guidi, F., & Mlambo, K. (2010). Financial development and income inequality: Evidence from African Countries.
- Galor, O., & Zeira, J. (1993). Income distribution and macroeconomics. *The review of economic studies*, 60(1), 35-52.
- Gimet, C., & Lagoarde-Segot, T. (2011). A closer look at financial development and income distribution. *Journal of Banking & Finance*, 35(7), 1698-1713.
- Greenwood, J., & Jovanovic, B. (1989). *Financial development, growth, and the distribution of income* (No. w3189). National Bureau of Economic Research.
- Kim, D. H., & Lin, S. C. (2011). Nonlinearity in the financial development–income inequality nexus. *Journal of Comparative Economics*, 39(3), 310-325.
- Hamori, S., & Hashiguchi, Y. (2012). The effect of financial deepening on inequality: Some international evidence. *Journal of Asian Economics*, 23(4), 353-359.
- Jauch, S., & Watzka, S. (2011). *Financial development and income inequality* (No. 3687). CESifo working paper: Fiscal Policy, Macroeconomics and Growth.
- Kanberoğlu, Z. & Arvas, M. A. (2014). Finansal Kalkınma ve Gelir Eşitsizliği: Türkiye Örneği. *Sosyoekonomi*, 105.

- Kappel, V. (2010). The effects of financial development on income inequality and poverty. *CER-ETH-Center of Economic Research at ETH Zurich, Working Paper*, (10/127).
- Kpodar, Kangni, and Raju Jan Singh. "Does financial structure matter for poverty? evidence from developing countries." *Evidence from Developing Countries (December 1, 2011). World Bank Policy Research Working Paper Series, Vol* (2011).
- Law, S. H., & Tan, H. B. (2009). The role of financial development on income inequality in Malaysia. *Journal of Economic Development*, 34(2), 153.
- Levine, R. (1997) Financial development and economic growth: views and agenda. *Journal of economic literature*, 688-726.
- Levine, R., Loayza, N., & Beck, T. (2000) Financial intermediation and growth: Causality and causes. *Journal of monetary economics*, 46(1), 31-77.
- Liang, Z. (2006). *Financial development and income inequality in rural China 1991-2000* (No. 2006/96). Research Paper, UNU-WIDER, United Nations University (UNU).
- Mookerjee, R., & Kalipioni, P. (2010). Availability of financial services and income inequality: The evidence from many countries. *Emerging Markets Review*, 11(4), 404-408.
- Nikoloski, Z. (2013). Financial sector development and inequality: is there a financial Kuznets curve?. *Journal of International Development*, 25(7), 897-911.
- Shahbaz, M. (2013). Financial Development, Economics Growth, Income Inequality Nexus: A Case Study of Pakistan. *International Journal of Economics and Empirical Research (IJEER)*, 1(3), 24-47.
- Solt, F. (2009). Standardizing the world income inequality database. *Social Science Quarterly*, 90(2), 231-242.